

La terminologia de la cirurgia vascular en català

ADÉLA KOTATKOVA

Departament de Filologia i Cultures Europees /

Institut Interuniversitari López Piñero

Universitat Jaume I

ORCID: 0000-0003-2395-7473

adela.kotatkova@uji.es

Adéla Kotatkova és graduada

en Estudis Hispànics per la Universitat Carolina de Praga i doctora en Llengües Aplicades, Literatura i Traducció per la Universitat Jaume I (UJI). Actualment és professora ajudant doctora al Departament de Filologia i Cultures Europees de la UJI. Ha estat investigadora visitant al Fitzwilliam College i a la Universitat de Cambridge i investigadora visitant postdoctoral Margarita Salas (Next Generation EU) al Departament de Filologia Catalana de la Universitat de València. Les línies d'investigació en què treballa són: comunicació en l'àmbit sanitari, anàlisi del discurs, lingüística aplicada, lingüística de corpus, sociolingüística i catalanística. Actualment és investigadora principal de dos projectes conveni interdisciplinaris entre l'UJI i l'Institut d'Investigació Sanitària La Fe (Hospital La Fe) sobre la qualitat de vida dels malalts amb aneurisma de l'aorta abdominal i sobre l'ús de la intel·ligència artificial (IA) per adaptar els informes mèdics per als pacients.

Resum

L'article analitza 150 termes de cirurgia vascular en català, amb l'objectiu d'identificar i avaluar la disponibilitat de termes en les principals fonts de referència: Cercaterm (TERMCAT), Vocabulari de les ciències de la salut (AVL), Diccionari Enciclopèdic de Medicina (IEC) i Viquipèdia en català. També es vol determinar quines d'aquestes fonts són més adequades per a la consulta de la terminologia específica en aquest àmbit. Els resultats mostren que Cercaterm és la més completa, amb un 83% de cobertura, tot i que sovint amb explicacions breus. El Diccionari Enciclopèdic de Medicina ofereix definicions més detallades, però té un cercador poc eficient i no està actualitzat segons la normativa. La Viquipèdia destaca per la presència d'epònims i pel context ampli que aporta. El Vocabulari de l'AVL només conté termes bàsics, però el format PDF n'agilitza la consulta. En conclusió, aquest estudi subratlla la necessitat de disposar de fonts més completes i actualitzades en àmbits com la cirurgia vascular, amb l'objectiu de millorar i estandarditzar la comunicació en el context mèdic.

PARAULES CLAU: terminologia; cirurgia vascular; català; estandardització; llenguatge mèdic

Abstract

Vascular surgery terminology in Catalan

The article analyses 150 vascular surgery terms in Catalan, aiming to identify and assess the availability of terms in key reference sources: Cercaterm (TERMCAT), Vocabulari de les ciències de la salut (AVL), Diccionari Enciclopèdic de Medicina (IEC), and the Catalan-language Wikipedia. It also seeks to determine which of these sources is most suitable for consulting specialised terminology in this field. The findings indicate that Cercaterm is the most comprehensive source, covering 83% of the analysed terms, though its explanations are often quite brief. The Diccionari Enciclopèdic de Medicina provides more detailed definitions and descriptions; however, its search function is inefficient, and the terms have not been updated to align with the latest Catalan orthographic standards. Wikipedia is notable for its extensive presence of eponyms and the breadth of content and context provided for each term. The Vocabulari de les ciències de la salut includes only basic terms, but its PDF format facilitates searching. In conclusion, this study underscores the need for more comprehensive and up-to-date resources in fields such as vascular surgery to improve and standardise communication within the medical context.

KEYWORDS: terminology, vascular surgery, Catalan, standardisation, medical language

TERMINÀLIA 31 (2025): 7-17 · DOI: 10.2436/20.2503.01.221

Data de recepció: 16/11/2024. Data d'acceptació: 31/1/2025 amb modificacions

ISSN: 2013-6692 (impresa); 2013-6706 (electrònica) · <https://terminalia.iec.cat>

1 Introducció i motivació

La terminologia mèdica en català té una llarga tradició que es remunta a l'edat mitjana, amb regiments de sanitat com el d'Arnau de Vilanova, tractats sobre la pesta com els de Lluís d'Alcanyís o Jaume d'Agramont, o les nombroses traduccions de les obres de referència en llatí i en àrab. Malgrat les adversitats polítiques i socials que han afectat la llengua catalana, especialment durant períodes de repressió, la terminologia mèdica ha sobreviscut i s'ha anat adaptant als nous coneixements científics (Bosch Llonch et al., 2017). En l'actualitat, la medicina als territoris de parla catalana destaca per la seva excel·lència (Generalitat de Catalunya, 2015) i se situa en posicions capdavanteres en l'àmbit assistencial i de recerca a escala internacional. A més a més, moltes de les facultats de Medicina de més prestigi estan situades en aquest territori (Cuevas, 2024). En aquest context és imprescindible estandaritzar els termes mèdics en català, facilitar-hi l'accés i promoure'n la difusió per assegurar una atenció de qualitat i una comunicació precisa tant en l'àmbit assistencial com en el de recerca.

No obstant això, la influència creixent d'altres llengües, com el castellà i l'anglès, juntament amb els avenços tecnològics que requereixen nous termes, plantegen reptes importants per a la continuïtat i modernització de la terminologia mèdica en català. Si no es prenen mesures per assegurar-ne la consolidació, hi ha el risc de perdre vitalitat en aquest camp. Aquest article es proposa contribuir a aquest esforç, revisant la disponibilitat i correcció de la terminologia específica de la cirurgia vascular en català, un àmbit que comprèn un conjunt complex de termes tècnics.

La cirurgia vascular s'encarrega de l'estudi dels vasos del sistema circulatori i del sistema limfàtic. Es tracta d'una especialitat relativament jove i que ha experimentat grans avenços tecnològics en els darrers vint anys. Per evidenciar-ne la importància, recordem que les malalties del sistema circulatori representen la segona causa més freqüent de mort, amb un 26,5 % del total, segons l'Institut Nacional d'Estadística (INE, 2024). Es tracta d'una especialitat medicoquirúrgica i, per tant, comprèn un lèxic complex que inclou: noms de patologies vasculars, procediments quirúrgics, eines i dispositius del quiròfan, proves diagnòstiques per la imatge, fàrmacs, síndromes i malalties hereditàries, vasos sanguinis i estructures anatòmiques, proves neurofisiològiques, símptomes i signes clínics, i alteracions metabòliques, entre altres.

Aquesta revisió dels termes de la cirurgia vascular en català té tres objectius. En primer lloc, es pretén analitzar les obres de referència més difoses i consultades, tant pel públic general com pels estudiants de Medicina i pels professionals de la salut i de la comunicació, per determinar quin percentatge de termes especialitzats es troben disponibles en català, tant per verificar-ne la forma correcta com per consultar-ne el

significat. En segon lloc, es busca identificar quines d'aquestes fonts resulten més adequades per a la consulta de la terminologia específica en aquest àmbit. Finalment, es pretén utilitzar aquesta publicació com a base per sol·licitar la inclusió de termes que actualment no figuren en les bases de dades d'aquestes institucions per facilitar-ne la incorporació a les futures edicions.

2 Metodologia

Es va realitzar una revisió manual de materials docents, guies per a residents d'hospitals i pàgines web de serveis hospitalaris en català i en castellà. A partir d'aquesta revisió, es van seleccionar els 150 primers termes relacionats amb la cirurgia vascular que apareixien en aquestes publicacions. Aquests poden ser no específics d'aquesta especialitat, però són rellevants per a alumnes que estudien l'assignatura, residents d'aquesta branca o professionals de la comunicació (lingüistes, traductors, periodistes) que han de tractar textos vinculats a la temàtica. Se n'han exclòs termes més generals, com ictus, hipercolesterolèmia, anticoagulant o aorta, entre altres. En canvi, es van prioritzar termes més especialitzats i complexos que podrien requerir una consulta en un diccionari o una enciclopèdia tant pel significat com per la forma en català. Així mateix, un expert en cirurgia vascular va revisar la llista de termes i en va excloure els específics d'altres especialitats.

Posteriorment, es van cercar aquests termes en les quatre fonts més reconegudes, especialitzades o consultades per a la terminologia de les ciències de la salut: 1) Cercaterm, del TERMCAT (2024); 2) *Vocabulari de les ciències de la salut* (VCS), de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua (AVL, 2019); 3) *Diccionari enciclopèdic de medicina* (DEM), de l'Institut d'Estudis Catalans (IEC, 2012), i 4) *Viquipèdia en català* (2024).

El Cercaterm és un cercador de fitxes terminològiques que el TERMCAT ofereix al públic com a servei gratuït. Permet resoldre dubtes terminològics que poden sorgir durant la redacció i traducció de textos especialitzats en català. A més de les fitxes pròpies del TERMCAT, el Cercaterm consulta diccionaris terminològics d'altres organismes de referència i ofereix definicions terminològiques. Aquest cercador facilita la recerca dins d'àrees temàtiques, incloent-hi la de ciències de la salut. Les dades que ofereix el Cercaterm estan sincronitzades amb les del portal DEMCAT i són idèntiques. El Cercaterm consulta la totalitat de les dades públiques, mentre que el DEMCAT només accedeix a les etiquetades internament com a ciències de la salut. Actualment aquesta categoria compta amb 217.965 fitxes terminològiques.

El *Vocabulari de les ciències de la salut* (VCS), elaborat per l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, és una obra de referència que recopila aproximadament 7.400 dels

termes més usuals en l'àmbit sanitari. Amb més de 536 pàgines, està disponible en format PDF i en versió impresa.

El *Diccionari enciclopèdic de medicina* (DEM) de l'Institut d'Estudis Catalans és la versió electrònica actualitzada de la segona edició revisada del *Diccionari enciclopèdic de medicina* publicat el 2000 per Enciclopèdia Catalana. Aquest diccionari ofereix definicions enciclopèdiques sobre termes mèdics, proporcionant informació detallada i contextualitzada, i compta amb més de 55.000 entrades.

Finalment, la Viquipèdia en català, a diferència d'altres fonts, no disposa d'una institució responsable de la normativa lingüística ni depèn de cap organisme oficial. Malgrat això, és l'obra col·laborativa més consultada del món, amb nombrosos articles dedicats a les ciències de la salut. La fan servir tant el públic general com els professionals sanitaris i de la comunicació per cercar i també per traduir terminologia. L'any 2024 la Viquipèdia va superar els 750.000 articles en total, tot i que no es disposa de dades sobre quants d'aquests estan relacionats amb l'àmbit mèdic. No obstant això, cal tenir en compte les possibles limitacions quant a la fiabilitat i l'homogeneïtat dels seus continguts, ja que, com a eina col·laborativa, està en constant construcció i depèn de les aportacions d'usuaris amb diversos graus d'especialització.

El Cercaterm i la Viquipèdia són recursos que s'actualitzen contínuament, mentre que el DEM i el VCS són obres tancades.

3 Anàlisi

Per poder donar resposta als objectius que es planteja aquest estudi, en primer lloc, presentem els resultats quantitatius. En les figures 1-4 es pot observar quin percentatge dels 150 termes seleccionats es pot trobar en cada font concreta. S'hi diferencien tres grans categories:

✓: El terme es troba en la font analitzada.

✗: El terme no es troba en la font analitzada o no s'hi troba amb el significat cercat.

?/?: La font analitzada conté el terme parcialment o el terme es troba en alguna fitxa relacionada.

(?: El terme apareix en una fitxa, però no té fitxa pròpia, o apareix de manera completa dins d'un terme compost més llarg en la font analitzada. / ?: Només es troba una part del terme i aquesta està integrada en un altre terme compost en la font analitzada.)

Segons les dades de les quatre figures, s'observa que el Cercaterm (figura 1) és la font que conté el percentatge més gran de termes buscats (83 %) i, al mateix temps, només un 4 % dels termes hi apareixen de manera parcial. Tant el *Diccionari enciclopèdic de medicina* (figura 2) com la Viquipèdia (figura 3) superen el llindar del 50 % de termes localitzats, tot i que podríem considerar

que globalment la Viquipèdia obté un millor resultat, ja que, a més del 51 % dels termes amb article propi, conté un 24 % de termes de forma parcial. En aquests casos, el terme cercat no disposa de fitxa pròpia, però apareix en altres entrades. Per exemple, *pseudoaneurisma* es menciona dins de la fitxa «aneurisma de l'aorta». Així, segons les necessitats de l'usuari, es pot trobar la forma del terme en català i, a més, en un context específic, fet que ajuda a comprendre'n el significat: «En un pseudoaneurisma es trenquen les tres capes de l'arteria i no solament l'íntima, formant-se [sic] una col·lecció de sang exterior al vas» («aneurisma de l'aorta», Viquipèdia, 2024). Finalment, en el *Vocabulari de les ciències de la salut* (figura 4), que té limitacions d'espai pel fet de ser una obra tancada, trobem el 32 % dels termes.

CERCATERM / DEMCAT (TERMCAT)

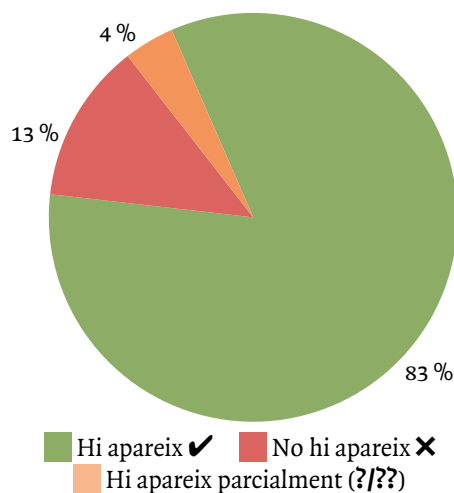

FIGURA 1. Percentatge de termes localitzats en el Cercaterm.
Font: elaboració pròpia

DICCIONARI ENCICLOPÈDIC DE MEDICINA (IEC)

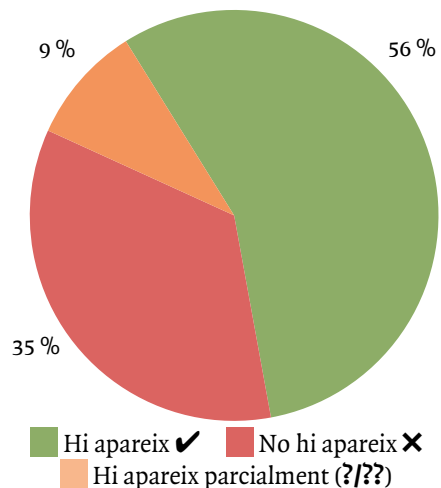

FIGURA 2. Percentatge de termes localitzats en el DEM.
Font: elaboració pròpia

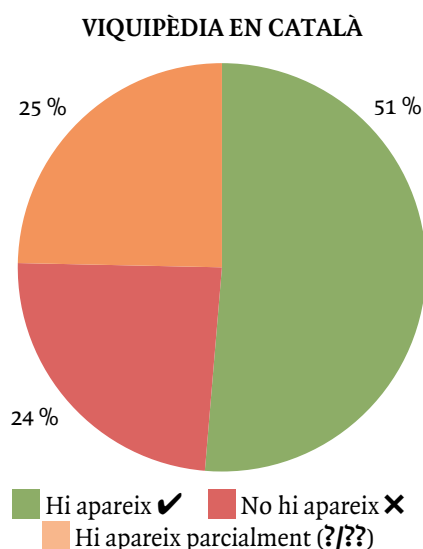

FIGURA 3. Percentatge de termes localitzats en la Viquipèdia.
Font: elaboració pròpia

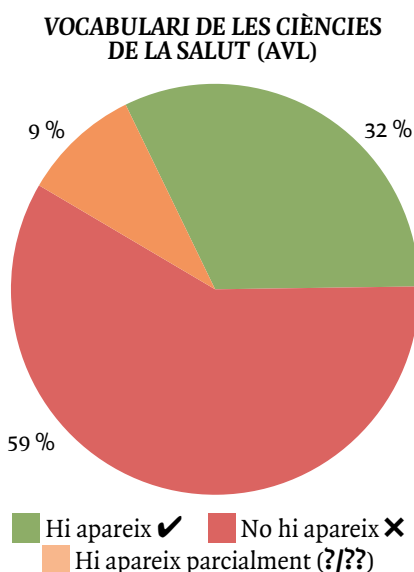

FIGURA 4. Percentatge de termes localitzats en el VCS.
Font: elaboració pròpia

En segon lloc, en la taula 1, reproduïm la nostra base de dades amb els 150 termes seleccionats per poder fer una anàlisi més detallada dels punts forts i febles de cadascuna de les fonts emprades en la cerca, així com comentar alguns termes que han generat dubtes o problemes.¹

Com hem pogut observar en la primera part de l'anàlisi, el Cercaterm conté el 83 % dels termes analitzats. El seu punt fort, a més del percentatge de termes, és que aborda tots els àmbits de la cirurgia vascular. Tanmateix, hi trobem a faltar alguns noms de procediments, tècniques i proves (índex turmell-braç, coiling, claudicometria, zimograma...) i epònims (signe de Frank, síndrome de Loëys-Dietz...). En la taula 1 podem veure que els termes que hi manquen inclouen alguns conceptes poc co-

muns, però també n'hi ha de bastant utilitzats durant la formació universitària dels futurs metges. A més, a vegades es troben fitxes que fan referència al mateix concepte però amb denominacions diferents, com *stent/endopròtesi* o *arc aòrtic / arc de l'aorta / crossa de l'aorta*, però que es troben en fitxes desvinculades entre si.

Quant al *Vocabulari de les ciències de la salut*, atès que es tracta d'una obra tancada i no un cercador, podem destacar que inclou molts dels conceptes bàsics d'aquesta especialitat (isquèmia, trombosi, revascularització...), així com aquells que són compartits amb altres disciplines i que podríem considerar troncal (fístula, catèter...). L'avantatge de la versió en PDF és la rapidesa del cercador en el visualitzador, que facilita la cerca d'altres termes que contenen la mateixa seqüència buscada, a més de no dependre del funcionament dels servidors o de la connexió a Internet. Com que es tracta d'un vocabulari, no hi trobem quasi termes amb epònims (síndrome de Behçet, de May-Thurner, de Marfan...) o noms de fàrmacs (clopidogrel, blocador beta, ezetimiba...), però tampoc gaires conceptes de dispositius i eines quirúrgiques (stent, endopròtesi, bomba d'infusió, fil guia...).

Pel que fa al *Diccionari enciclopèdic de medicina*, aquest ofereix definicions i descripcions molt completes. El seu punt fort principal són els noms de les malalties i condicions patològiques amb epònims i sense (arteriopatia, arteritis de Takayasu...) i també conté bastants termes relacionats amb els procediments i tractaments vasculars (flebectomia, derivació, trombòlisi...). Quant a les febleses principals, hi falten conceptes bàsics de la categoria d'anatomia vascular, com ara túnica mitjana o polígon de Willis, o nombrosos termes de la farmacologia (tienopiridina, clopidogrel, abciximab, inhibidor de l'enzim conversiu de l'angiotensina...). A més, tot i que el cercador ofereix opcions avançades de cerca, no és gaire eficient, ja que no detecta mots similars. Per exemple, si busquem *fleboesclerosi*, no trobarem res perquè l'única forma que hi apareix és la forma antiga **flebosclerosi*, que segueix la normativa anterior sobre la epenetètica (vegeu IEC, 2021). Això pot portar l'usuari a pensar que el DEM no conté la fitxa que cerca, mentre que en realitat sí que hi és.

Finalment, la Viquipèdia destaca per les seves característiques úniques en comparació amb les altres fonts. Un dels seus punts forts més evidents són els epònims. Com a enciclopèdia que pretén comprendre tot el coneixement humà, inclou articles sobre personalitats rellevants en molts camps, incloent-hi les ciències de la salut. Això li permet tenir un ampli catàleg de termes amb epònims, ja que molts articles estan vinculats a les persones que han donat nom a procediments, malalties o descobriments mèdics. Els articles poden ser molt breus o, en alguns casos, extensos, amb diverses pàgines. Això no sols permet que es comentin qüestions relacionades amb el terme en qüestió, sinó que cada article pot incloure també altres termes relacionats, cosa que explica l'alt percentatge de troballes parcials (25 % en comparació amb les altres fonts).

Terme	Cercaterm (TERMCAT)	VCS (AVL)	DEM (IEC)	Viquipèdia en català
abciximab	✓	✗	✗	?
acrocianosi	✓	✓	✓	✗
activador del plasminogen tissular	✓	??	??	?
al·lotrasplantament	✓	✗	✓	✓
amaurosi fugaç	✓	??	✓	✓
amiodarona	✓	✗	✗	✓
anastomosi	✓	✓	✓	✓
aneurisma	✓	✓	✓	✓
angiodisplàsia	✓	✗	✓	?
angioedema	✓	✓	?	✓
angiogènesi	✓	✓	✓	✓
angiografia	✓	✓	✓	✓
angiotensina	✓	✗	✓	✓
antagonista dels receptors d'angiotensina II	??	✗	??	✓
aparell de circulació extracorpòria	✓	??	??	✗
arc aòrtic	✓ ²	??	✓	✓
artèria frènica	✓	✓	✗	✗
artèria sacra mediana	✓	??	?	✗
arterioesclerosi	✓	✓	✓ ³	✓
arteriopatia	✓	✓	✓	?
arteritis de Takayasu	✓	✗	✓	✓
aterogènesi	✓	✓	✓	?
ateromatosi	✓	✓	✓	?
aterotrombosi	??	??	??	??
baló de contrapulsació	✓	✓	✓	✗
blocador beta	✓	✗	??	✓
bomba d'infusió	✓	✗	✗	?
cabal cardíac	✓	✗	✓	✓
cardioversió	✓	✓	✗	✓
cartografia	✗	✗	✗	✗
catecolamina	✓	✗	✓	✓
catèter	✓	✓	✓	✓
cineangiografia	✓	✗	✓	✗
claudicometria	✗	✗	✗	✗
clopidogrel	✓	✗	✗	✓
coartació	✓	✗	✓	?
coil	?	✗	✗	✗

Terme	Cercaterm (TERMCAT)	VCS (AVL)	DEM (IEC)	Viquipèdia en català
coiling	×	×	×	×
crioablació	✓	×	×	?
derivació (shunt)	✓	×	✓	?
diagnòstic per la imatge	✓	×	×	✓
digitalic	✓	×	✓	?
dímer-D	✓	×	??	✓
displàsia	✓	✓	✓	✓
ecocardiografia transesofàgica	✓	??	✓	?
ecografia Doppler	✓	×	✓	✓
èctasi	✓	✓	✓	✓ ⁴
elastasa	✓	×	✓	✓
embolectomia	✓	✓	✓	×
endoarteriectomia	✓	✓	✓	×
endofuita	✓ ⁵	×	×	×
endopròtesi	✓ ⁶	×	×	✓
eptifibatida	✓	×	×	?
escintil·lografia	✓	✓	×	✓
escleroteràpia	✓	×	×	✓
esfigmomanòmetre	✓	✓	✓	✓
estenosi	✓	×	✓	✓
estreptocinasa	✓	×	✓	?
ezetimiba	✓	×	×	✓
fil guia	✓	×	×	×
fírmicuts	×	×	×	✓
fístula	✓	✓	✓	✓
flebèctasi	×	✓	✓	?
flebectomia	✓	✓	✓	×
fleboesclerosi	✓	×	✓ ⁷	×
flogosi	✓	✓	✓	?
fons de l'ull	✓	×	×	✓
forat oval persistent	✓	×	×	×
fracció d'ejecció	✓	??	✓	✓
fusiforme	✓	✓	×	?
gammagrafia	✓	✓	×	✓
glom	✓	✓	✓	×
hiperèmia	✓	✓	?	?

Terme	Cercaterm (TERMCAT)	VCS (AVL)	DEM (IEC)	Viquipèdia en català
homeòstasi	✓	×	✓	✓
índex turmell-braç	×	×	×	✓
inhibidor de l'enzim conversiu de l'angiotensina	✓	×	??	✓
isquèmia	✓	✓	✓	✓
kinking	×	×	×	×
linfoedema	✓	✓	×	×
malaltia de Moya moya	✓	×	✓	×
malaltia de Raynaud	✓	×	✓	✓
malaltia quística adventicial	×	×	×	×
mediastí	✓	✓	?	✓
monitor Holter	✓	✓	✓	✓
parènquima	✓	✓	✓	✓
penjall	✓	✓	✓	×
pericardiocentesi	✓	✓	✓	✓
placa de Hollenhorst	✓	×	✓	×
plasminogen	✓	✓	✓	✓
pletismografia	✓	×	✓	✓
polígon de Willis	✓	×	×	✓
potencial evocat	✓	×	×	?
profundoplàstia	×	×	×	✓
pseudoaneurisma	✓	×	✓	?
quimiodectoma	✓	×	×	×
rabdomiòlisi	✓	×	✓	✓
reestenosi	×	×	×	?
revascularització	✓	✓	✓	?
safenectomia	✓	✓	✓	×
sarcoïdosi	✓	✓	?	✓
si aòrtic	✓	??	✓	?
signe de Frank	×	×	×	×
signe de Homans	✓	×	✓	?
silent	×	×	×	?
simpatectomia	✓	✓	✓	✓
síndrome d'atrapament de l'artèria poplítia	??	×	×	×
síndrome d'atrapament funcional	??	×	×	×
síndrome d'Ehlers-Danlos	✓	×	??	✓
síndrome de Behçet	✓	×	×	✓

Terme	Cercaterm (TERMCAT)	VCS (AVL)	DEM (IEC)	Viquipèdia en català
síndrome de compressió de la vena renal / síndrome del trencaous	✓	×	×	✓
síndrome de Loews-Dietz	×	×	×	✓
síndrome de Marfan	✓	×	✓	✓
síndrome de May-Thurner	×	×	×	?
síndrome del furt de la subclàvia	✓	×	✓	✓
sistema de conducció elèctrica	×	×	×	✓
stent	✓ ⁸	×	×	✓
telangièctasi	✓	×	✓	✓
telangièctasi d'aranya	✓	×	??	✓
ticlopidina	✓	×	✓	✓
tiropiridina	×	×	×	?
tirofiban	✓	×	×	?
toracotomia	✓	×	✓	?
trombectomia	✓	✓	✓	×
tromboangiïtis	✓	✓	✓	?
tromboangiïtis obliterant / malaltia de Bu- erger	✓	??	✓	✓
tromboelastografia	✓	×	✓	×
trombofilia	✓	×	✓	✓
trombogenicitat	×	×	×	?
trombòlisi	✓	✓	✓	✓
trombosi	✓	✓	✓	✓
trombosi venosa profunda	✓	?	✓	✓
trombospondina	×	×	×	✓
troponina	✓	×	×	✓
túnica adventícia	✓	??	✓	?
túnica íntima	✓	??	✓	?
túnica mitjana	✓	??	×	?
vàlvula incompetent	?? ⁹	×	×	×
valvulopatia	✓	×	✓	✓
valvuloplàstia	✓	✓	✓	?
varicectomia	✓	×	✓	×
varicocele	✓	✓	✓	✓
varicosi	✓	✓	✓	×
vasodilatador	✓	✓	✓	✓
vasoespasme	✓	×	×	✓
vasopressor	✓	×	✓	×

Terme	Cercaterm (TERMCAT)	VCS (AVL)	DEM (IEC)	Viquipèdia en català
vena cava inferior	✓	✗	✓	✓
ventriculografia	✓	✓	✓	?
videotoracoscòpia	✓	✗	✓	✗
zimografia	✗	✗	✗	✓
zimograma	✗	✗	✗	✓

TAULA I. Disponibilitat dels 150 termes especialitzats en les fonts analitzades. Font: elaboració pròpia

- ✓: El terme es troba en la font analitzada.
✗: El terme no es troba en la font analitzada o no s’hi troba amb el significat cercat.
?: El terme apareix en una fitxa, però no té fitxa pròpia, o apareix de manera completa dins d’un terme compost més llarg en la font analitzada.
?: Només es troba una part del terme i aquesta està integrada en un altre terme compost en la font analitzada.

El cercador de la Viquipèdia és molt eficient, ja que pot buscar paraules o conceptes similars, i cada article està etiquetat amb diversos noms per al mateix concepte. En el camp específic de la cirurgia vascular, tot i que, en comparació amb la versió en castellà de la Wikipedia, hi falten nombrosos articles, aquesta aconsegueix arribar al 76 % dels termes cercats (entre els que tenen entrada pròpia i els que hi apareixen en una altra o parcialment). El seu principal punt feble es troba en l’absència d’alguns procediments diagnòstics i quirúrgics altament especialitzats (cineangiografia, claudicometria, embolectomia, endoarteriectomia, safenectomia...). Pel que fa a la qualitat lingüística dels termes analitzats, un aspecte que sovint genera inseguretat en els usuaris, s’hi han detectat alguns errors de nomenclatura: *ectàsia* en lloc de *èctasi* i *endarterectomia* en lloc de *endarteriectomia* o *endoarteriectomia*.

4 Discussió

La terminologia mèdica és el conjunt de termes utilitzats pels professionals de la salut i representa el sediment de vint-i-cinc segles de medicina. Inclou termes que es remunten als segles VI i V aC i fins als creats recentment (Martín Comas i Martín Comas, 2004). Aquests termes no sols s’empren en la comunicació entre professionals sanitaris (Navarro, 2024), sinó també en la interacció amb els pacients i els seus familiars. Són d’ús habitual en nombrosos àmbits (Gutiérrez Rodilla, 2005; Riera Fonts, 2010), com en els mitjans de comunicació quan es tracten temes relacionats amb la salut, en la divulgació sanitària, en la formació de futurs professionals sanitaris i en documents especialitzats que han de ser corregits o traduïts, entre altres. Per tant, la població manté un contacte força regular amb aquesta terminologia.

En aquest article hem analitzat una mostra representativa de 150 termes per determinar el grau d’accés a la terminologia mèdica d’una especialitat concreta

entre diferents col·lectius professionals, especialment els sanitaris i els professionals de la comunicació (lingüistes, traductors i periodistes). Malgrat les característiques molt diverses de les quatre fonts que comparem, sovint comparteixen una funció similar: proporcionar el significat d’un terme especialitzat o permetre comprovar-ne la forma en català.

En el cas de l’angiologia i la cirurgia vascular, hem observat que alguns termes d’ús freqüent en materials docents per a estudiants de Medicina, i, per tant, no encara d’especialistes, no apareixen en alguna o en cap de les fonts consultades. A més, en l’àmbit sanitari es fa un ús intensiu de sigles, la qual cosa presenta un repte addicional per al llenguatge especialitzat en català (vegeu-ne més a Kofátková, 2023), ja que aquestes sovint generen dificultats en els cercadors. Considerem que les fitxes terminològiques haurien d’incloure les sigles corresponents a cada terme i oferir la possibilitat de cercar-les directament.

Tot i aquesta mancança, i tenint en compte l’amplitud del camp, les obres consultades —especialment el Cercaterm— ofereixen una base sòlida que inclou també termes menys habituals i més específics d’aquesta disciplina. A més, tant el Cercaterm com la Viquipèdia es troben en constant ampliació de fitxes o articles i millora dels seus cercadors.

Després de la nostra revisió, concloem que el Cercaterm és el cercador amb la cobertura més gran de la nostra llista de 150 termes, amb un 83 % dels termes amb fitxa pròpia i el terme complet i un 4 % amb terme parcial. A continuació trobem la Viquipèdia (51 % amb fitxa i 25 % parcial), el DEM (56 % amb fitxa i 9 % parcial) i, finalment, el VCS (32 % amb fitxa i 9 % parcial).

Pel que fa als punts forts de cada cercador i als seus usos recomanats en l’àmbit de l’angiologia i la cirurgia vascular, el Cercaterm i el VCS són les opcions més adequades per localitzar la forma normativa dels termes en català. Per obtenir informació més detallada i actualitzada, resulten especialment útils el Cercaterm i la Viquipèdia. Aquesta darrera destaca per la pro-

funditat de les entrades i per la interconnexió entre els termes, ja que cada article conté enllaços a altres conceptes relacionats, marcats en blau, que permeten ampliar-ne el coneixement.

A més, la Viquipèdia és una eina molt emprada per trobar equivalències en altres idiomes gràcies a la vinculació entre articles de diferents versions lingüístiques. Per exemple, un terme bàsic com *aneurisma* hi apareix enllaçat a 65 idiomes diferents, fet que facilita la consulta terminològica en altres llengües. Això la converteix en un recurs pràctic no sols per als professionals sanitaris i de la comunicació, sinó també per a qualsevol usuari que necessiti trobar informació especialitzada en català. Tanmateix, la Viquipèdia presenta un inconvenient important: qualsevol usuari registrat pot modificar el contingut d'una entrada, fet que afecta la fiabilitat i la coherència del conjunt. Així, la seva naturalesa col·laborativa comporta una certa variabilitat en la qualitat de la informació, ja que es tracta d'un projecte en construcció permanent.

Pel que fa a les necessitats específiques dels professionals de la comunicació, el Cercaterm és la font més recomanable, ja que garanteix la forma normativa del terme i proporciona definicions revisades per un

comitè d'experts. En canvi, per als professionals de la salut, es recomanaria complementar el Cercaterm amb el DEM, ja que aquest darrer proporciona explicacions enciclopèdiques i, per tant, més detallades sobre els termes i inclou vincles a altres termes relacionats. Quant a la rapidesa de cerca, el VCS i la Viquipèdia són els més eficients, i, per la qualitat del cercador, sobresurten el Cercaterm i la Viquipèdia.

En resum, el Cercaterm ofereix la forma normativa dels termes en català, juntament amb un context breu i sovint una traducció a les principals llengües de comunicació científica. Per la seva banda, la Viquipèdia permet una exploració més profunda del coneixement, amb la connexió de termes i informació, així com l'accés a articles en molts altres idiomes.

Per concloure, aquesta publicació es compartirà amb les institucions esmentades per sol·licitar la inclusió de termes que actualment no figuren a les seves bases, amb l'objectiu d'ampliar la terminologia d'aquesta especialitat medicoquirúrgica en futures edicions. Això proporcionarà als professionals de la salut i de la comunicació un repertori més ampli de termes relacionats amb la cirurgia vascular i contribuirà a l'estandardització del català en aquest àmbit. ✨

5 Bibliografia

- AVL = ACADÈMIA VALENCIANA DE LA LLENGUA (2019). *Vocabulari de les ciències de la salut* [en línia]. València: Publicacions de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua. <<https://www.avl.gva.es/?coleccion=vocabularis#:~:text=Vocabulari%20de%20les%20ci%C3%A8ncies%20de%20salut>>. [Consulta: 24/10/2024].
- BOSCH LLONCH, Fèlix; JULIÀ, M. Antònia; PORTA, Miquel; RAMIS JUAN, Oriol; SALA BARBANY, Joan; USALL I RODIÉ, Judith; VÁZQUEZ, Lúcia; VIÑAS, Odette (2017). «Una responsabilitat històrica i una necessitat bàsica. El Diccionari enciclopèdic de medicina a propòsit de la primera jornada sobre el projecte DEMCAT». *Annals de Medicina*, vol. 100, núm. 1, p. 39-47.
- CUEVAS, Alejandro (2024). «Las 5 universidades españolas para estudiar medicina del top 100 europeo». *Redacción Médica* [en línia] (16 juliol). <<https://www.redaccionmedica.com/secciones/estudiantes/las-5-universidades-espanolas-para-estudiar-medicina-del-top-100-europeo-2619>> [Consulta: febrer 2025].
- GENERALITAT DE CATALUNYA (2015). «Prop de 20 hospitals catalans acaparen uns premis d'abast estatal per la seva excel·lència, qualitat, funcionament i eficiència». *Govern.cat* [en línia] (24 novembre). <<https://govern.cat/salaprensa/notes-premsa/289325/prop-20-hospitals-catalans-acaparen-premis-abast-estatal-seva-excellencia-qualitat-funcionament-eficiencia>> [Consulta: febrer 2025].
- GUTIÉRREZ RODILLA, Bertha (2005). *El lenguaje de las ciencias*. Barcelona: Gredos.
- IEC = INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS (2012). *Diccionari enciclopèdic de medicina* [en línia]. <<https://doi.org/10.2436/10.7010.01.1>>. [Consulta: 13/11/2024].
- (2021). *Novetats de l'Ortografia catalana* [en línia]. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans. <<https://criteria.iec.cat/actualitzacio-del-document-novetats-de-lortografia-catalana-de-linstitut-destudis-catalans/>>. [Consulta: 24/10/2024].
- INE = INSTITUTO NACIONAL DE ESTADÍSTICA (2024). *Estadística de defuncions segons la causa de mort: Any 2023: Dades provisionals* [en línia] (26 juny). <https://www.ine.es/dyngs/INEbase/es/operacion.htm?c=Estadistica_C&cid=1254736176780&menu=ultiDatos&idp=1254735573175>. [Consulta: 13/11/2024].
- KOŤÁTKOVÁ, Adéla (2023). «Les sigles mèdiques en català: autocentrades o al·locentrades?». *Terminàlia*, núm. 28, p. 14-26. <<https://revistes.iec.cat/index.php/Terminalia/article/view/150603>>. [Consulta: 18/10/2024].

- MARTÍN COMAS, Olga; MARTÍN COMAS, Núria (2004). *Manual de terminologia sanitària bàsica*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Sanitat i Seguretat Social.
- NAVARRO, Fernando A. (2024). *De Hipócrates a la IA*. Palència: Menoscuarto Ediciones.
- RIERA FONTS, Carles (2010). «Els science & technical writing: una bibliografia orientadora». *Terminàlia* [en línia], núm. 1, p. 33-42. <<https://doi.org/10.2436/20.2503.01.11>>. [Consulta: 18/10/2024].
- TERMCAT, CENTRE DE TERMINOLOGIA. (2024). *Cercaterm* [en línia]. Barcelona: TERMCAT, Centre de Terminologia. <<http://www.termcat.cat/cercaterm/>> [Consulta: octubre 2024].
- VIQUIPÈDIA (2024). «Aneurisma de l'aorta» [en línia]. <https://ca.wikipedia.org/wiki/Aneurisma_de_l%27aorta> [Consulta: 30/10/2024].
- (2024). *Viquipèdia: L'enciclopèdia lliure* [en línia]. <<https://ca.wikipedia.org/>> [Consulta: octubre de 2024].

Notes

1. La cerca es va realitzar al llarg del mes d'octubre de 2024, per la qual cosa la disponibilitat dels termes pot haver canviat des d'aleshores.
2. Desvinculació entre fitxes *arc aòrtic* i *arc de l'aorta / crossa de l'aorta*.
3. En la fitxa apareix únicament com a **arteriosclerosi*, forma que segueix la normativa antiga sobre la *e* epentètica.
4. En la fitxa es troba com a **ectàsia*, forma no normativa, ja que el DIEC2 únicament admet *èctasi*.
5. Terme incorporat al Cercaterm, com a suggeriment de l'autora.
6. Fitxa no vinculada amb *stent*, tot i que en castellà sí que hi està.
7. En la fitxa apareix únicament com a **flebosclerosi*, forma que segueix la normativa antiga sobre la *e* epentètica.
8. Fitxa no vinculada amb *endopròtesi*, tot i que en castellà sí que hi està.
9. Sí que apareix en la descripció del terme *w*.